Lietas arhīva Nr. CA-2029-21/1
ECLI:LV:RAT:2021:1209.C30571020.8.S

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2021.gada 9.decembrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesnese referente Madara Ābele,
tiesnese Lauma Volberga,
tiesnesis Uldis Danga,
rakstveida procesā izskatīja civillietu /pers. A/ /pers. A/ prasībā pret SIA "Baltkom radio" par nepatiesu ziņu atsaukšanu un morālā kaitējuma atlīdzību sakarā ar /pers. A/ (*/pers. A/*) apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2021.gada 20.maija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] /pers. A/ 2020.gada 10.jūnijā cēlis Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesā prasību pret SIA "Baltkom radio" par nepatiesu ziņu atsaukšanu un morālā kaitējuma atlīdzību.

Prasītājs lūdzis uzlikt par pienākumu SIA "Baltkom radio" desmit dienu laikā pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā paziņot SIA "Baltkom radio" radio raidījumā /raidījums A/, ka 2020.gada 29.aprīlī raidījumā /raidījums A/ tika publiskotas patiesībai neatbilstošās ziņas par to, ka:

1. /ziņa A/;
2. /ziņa B/;
3. /ziņa C/;
4. /ziņa D/.

Lūdz uzlikt par pienākumu SIA "Baltkom radio" desmit dienu laikā pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā interneta vietnē, kur ierakstīts 2020.gada 29.aprīļa radio raidījums /raidījums A/ dzēst (izgriezt) interviju ar /pers. B/ daļā, kur runā par /pers. A/.

Lūdz uzlikt par pienākumu atbildētājai desmit dienu laikā pēc sprieduma spēkā stāšanās likumīgā spēkā radio raidījumā /raidījums A/ paziņot šāda teksta atvainošanos krievu valodā: "Mēs, SIA "Baltkom radio", reģistrācijas numurs 40003862550, atvainojamies /pers. A/ par nepatiesu, godu un cieņu aizskarošu ziņu izplatīšanu".

Lūdz piedzīt no atbildētājas prasītāja labā atlīdzību par nodarīto morālo kaitējumu 20 000 *euro* un tiesāšanās izdevumus 4927,02 *euro*.

Prasība pamatota ar šādiem apsvērumiem.

[1.1] 2020.gada 29.aprīlī SIA "Baltkom radio" raidījumā /raidījums A/ notikusi intervija ar /pers. B/ (*/pers. B/*). Intervija tikusi ievietota interneta vietnē /interneta vietne A/ 2020.gada 30.aprīlī.

2020.gada 29.aprīlī intervija bijusi skatāma arī tiešraidē sociālajā portālā Facebook /interneta vietne B/.

Facebook tiešraidē bijuši 607 skatījumi. Intervija 2020.gada 29.aprīlī tikusi ievietota YouTube tīmekļa vietnē /interneta vietne C/, kurai uz prasības sagatavošanas dienu bijuši 137 866 skatījumi un 788 komentāri.

[1.2] 2020.gada 29.aprīļa SIA "Baltkom radio" raidījumā /raidījums A/ vadītāji /pers. C/ un /pers. D/ 32. minūtē uzdevuši /pers. B/ jautājumu par prasītāju: "Bija notikums saistībā ar /pers. A/ apsūdzēšanu pedofilijā. Cik ir zināms, Jūs apsūdzējāt viņu. Vai Jums ir pierādījumi?"

/pers. B/ atbildēja: "Es vēlreiz atkārtoju: pirmkārt, man ir tiesības to paziņot. Otrkārt, pierādījumi tika saņemti no viņa māsas. Šis ir jau vecs stāsts, tas ne ar ko nav beidzies tajā nozīmē, ka visās tiesās ārpus Krievijas Federācijas es esmu uzvarējis, absolūti visās tiesās ārpus Krievijas Federācijas esmu guvis uzvaru. Ukrainā viņš mani iesūdzēja tiesā, es tajās uzvarēju. Viņš iesūdzēja tiesā savu māsu, es pārstāvēju viņas intereses, es uzvarēju. Šeit, Krievijā, vienkārši nav tiesas. Un paziņojums par to, ka māsa apsūdzēja viņu pedofilijā, un tieši tā skanēja mani paziņojumi, viņš diemžēl, tā teikt, apstrīdēja, un viņš kā Kremļa aģents saņēma iespēju izmantot tiesu, Krievijas tiesu, savas reputācijas aizstāvēšanai. Bet vēlreiz atkārtoju, punkts taču nav pielikts. Pašlaik Lietuvā notiek tiesa, es iesniedzu pret viņu prasību tiesā, lūk, tur mēs arī uzzināsim, kā tas notiek normālā, brīvā valstī. Šī tiesa, jā, būs autoritatīva. Ja tā neatzīs viņu par pedofilu, nu, tad uzskatīsim, ka tā arī ir. Bet, ja tā izlems citādi, tātad man bija taisnība."

[1.3] Publiski izplatītās un patiesībai neatbilstošās ziņās, kas aizskar prasītāja godu un cieņu, prasītājs, izmantojot portāla facebook.com ziņas apmaiņu, 2020.gada 1.maijā pieprasījis atsaukt. Atbildētāja 2020.gada 2.maijā, izmantojot šo pašu saziņas veidu, sniegusi atbildi, ka redakcija izskatīs pieprasījumu un sniegs atbildi ne vēlāk kā līdz 5.maijam, bet jebkurā gadījumā tiks dota iespēja atspēkot oponenta viedokli SIA "Baltkom radio".

Atbildētāja publiskotās ziņas nav atsaukusi arī pēc Ukrainas advokātu "Slesarev un Pogrebņaks" apvienības 2020.gada 30.aprīļa rakstveida pieprasījuma.

Patiesībai neatbilstošas ziņas tika publicētas atbildētājas radio un interneta ēterā, ir publicētas radio arhīvā internetā, kā arī youtube.com un facebook.com, līdz ar to uzskatāms, ka melīgas ziņas izplatītas publiski.

[1.4] Raidījumā publiski tika pausts, ka /pers. B/ ir ziņas, kas apliecina, ka prasītājam ir dzimumtieksme uz bērniem. Turklāt izteikuma kopējais konteksts bija tāds, ka /pers. B/ viennozīmīgi ir ziņas, kas nepārprotami apliecina prasītāja dzimumtieksmi uz bērniem. Jebkuras ziņas par faktiem krimināltiesiskā izpratnē kļūst par pierādījumiem tikai tad, ja tiesa ar spriedumu šīs ziņas atzīst par pierādījumiem un attiecīgi par vainīgu noziedzīga nodarījuma izdarīšanā. Nepastāv notiesājošs spriedums, ar kuru prasītājs būtu atzīts par pedofilu.

[1.5] Ar frāzi: "viņš iesūdzēja tiesā savu māsu, es pārstāvēju viņas intereses, es uzvarēju," saprotams, ka starp prasītāju un viņa māsu notiek tiesvedība, kura bija saistīta ar prasītājam celtajām apsūdzībām pedofilijā un prasītāja māsa /pers. E/ uzvarēja šo tiesvedību. Patiesībā tieši pretēji, prasītājs vērsies tiesā pret māsu par nepatiesu ziņu dzēšanu un atsaukšanu, morālā kaitējuma atlīdzināšanu Nīderlandes tiesā un tiesa atzina, ka /pers. E/ nodarījusi prettiesiskas darbības pret prasītāju un uzlika par pienākumu izbeigt izteiktos apgalvojumus par to, ka prasītājs ir pedofils un nodarbojas ar bērnu pornogrāfiju, tos atsaukt un dzēst no interneta vietnes.

[1.6] "Kremļa aģents" ir nenoteikts jēdziens, kurš sabiedrībā iztulkojams kā Krievijas Federācijas izlūkošanas dienesta darbinieks vai persona, kura pēc Krievijas Federācijas varas rīkojuma veic kaut kādas darbības Krievijas Federācijas varas interesēs. Frāze "kā Kremļa aģents saņēma iespēju izmantot tiesu" viennozīmīgi izteikta, kas uztverams kā ziņa, bet ne viedoklis. Prasītājs nekad nav bijis saistīts ar Krievijas federācijas izlūkošanas dienestu un neveic nekādas darbības pēc Krievijas Federācijas varas rīkojuma.

[1.7] Ar frāzi "Pašlaik Lietuvā notiek tiesa, es iesniedzu pret viņu prasību tiesā,[..] Ja tā neatzīs viņu par pedofilu ,nu, tad tātad uzskatīsim, ka tā arī ir." saprotams, ka šobrīd Lietuvā ierosināta tiesvedība, kura skata jautājumu par to, vai prasītājs ir pedofils, uz ko norāda frāzes konteksts. Lietuvas Republikas tiesu jurisdikcijas tiesvedībā nav lietas, kurās tiktu skatīts jautājums par to vai prasītājs ir vai nav pedofils.

[1.8] Prasītājs ir žurnālists, blogeris un politiķis. Prasītājs izveidojis Ukrainā un vada politisko partiju /partija A/. Prasītājam youtube.com ir izveidots kanāls "/pers. A/", kurā uz prasības iesniegšanas dienu ir 2,35 miljoni abonentu. Savā kanālā prasītājs publicē sevis veidotus sižetus par politiskiem un citiem notikumiem Ukrainā un citur. Tādējādi prasītājs uzskatāms par publiski pazīstamu personu un no personas goda atkarīga prasītāja profesionālā darbība. Ziņu izplatīšanas rezultātā prasītāju saista ar pedofiliju, kas aizskar prasītāja godu sabiedrības acīs un aizskar prasītāja cieņu.

[1.9] Ņemot vērā Ukrainas - Krievijas konfliktu, Krievijas federācijas Krimas prettiesisku aneksiju un karu Ukrainas Donbasā, lielākajai Ukrainas sabiedrības daļai, kura neatbalsta Krievijas Federācijas varas politiku, vārdi "Kremļa aģents" izraisa asu un emocionāli negatīvu iespaidu par personu, pret kuru šie vārdi ir lietoti. Prasītājs publiski ir nosodījis Krimas aneksiju, kā arī neatbalsta Krievijas Federācijas varas politiku attiecībā pret Ukrainu, tādējādi prasītāja potenciālie vēlētāji ir personas, kuras neatbalsta Krievijas federācijas varas politiku. Tādējādi publiskotās ziņas, ka prasītājs ir "Kremļa aģents", ļauj vidusmēra saprātīgam skatītājam pieņemt, ka prasītājs veic kaut kādas darbības Krievijas federācijas varas interesēs un/vai atbalsta Krievijas Federācijas varas politiku, kas uzskatāma par antidemokrātisku.

Publiskotas ziņas par to, ka prasītājs ietekmējis Krievijas Federācijas tiesu, vidusmēra saprātīgam skatītājam un potenciālajam vēlētājam izraisa iespaidu, ka prasītājs nerespektē taisnīgu un neatkarīgu tiesu, kas demokrātiskā sabiedrībā nav pieņemams. Tādējādi ar šādām ziņām vērtējums par prasītāju ir samazinājies, kas aizskar prasītāja godu sabiedrības acīs.

Fakts, ka prasītāju saista ar Krievijas Federācijas varu, aizskar prasītāja cieņu.

[1.10] Prasītājam nodarītā goda un cieņas aizskārums vērtējams kā smags. Pārraidītās nepatiesās ziņas saturēja informāciju, kas ļauj pieņemt, ka pastāv pierādījumi par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, ka prasītājs tiek tiesāts Lietuvas Republikā par pedofiliju, kā arī pēc Krievijas federācijas varas rīkojuma veic kaut kādas darbības Krievijas federācijas varas interesēs. Morālo kaitējumu prasītājs novērtējis 20 000 *euro*.

[2] 2021.gada 29.janvāra rakstveida paskaidrojumos tiesai SIA "Baltkom radio" norādījusi, ka prasība ir juridiski nepamatota un pilnībā noraidāma.

2020.gada 29.aprīlī SIA "Baltkom radio" raidījumā /raidījums A/ tiešajā ētērā notika intervija ar /pers. B/, kurā viņš sniedzis viedokli par Krievijas politisko situāciju un korupciju Krievijā.

/pers. B/ ir bijušais advokāts un politiķis, Krievijas Federācijas varas un prezidenta Vladimira Putina opozicionārs un kritiķis.

Intervijā /pers. B/ pieminējis prasītāju, paužot viedokli par viņu saistībā ar prasītāja prokrieviskajiem uzskatiem un par prasītāju strīdā ar māsu. /pers. B/ bija pārstāvējis prasītāja māsu, kurai bija radušās aizdomas, ka prasītājs ir pedofils.

[2.1] Prasītājs norādījis, ka viņš esot žurnālists, blogeris, politiķis un publiski pazīstama persona. Atsevišķos rakstos prasītājs tiek uzskatīts par prokrievisku, prokremlisku blogeri, žurnālistu un politiķi, Ukrainas valdības opozicionāru. Raksti liecina par to, ka prasītājs iestājas pret Ukrainas virzību un integrāciju Eiropā, regulāri pauž negatīvu un maldinošu informāciju par Ukrainu, kas sakrīt ar Krievijas valdošās varas nostāju.

[2.2] Prasība celta pret nepareizo atbildētāju. Atbildētājs nav izteikuma autors un tādējādi nevar būt atbildīgs par izteikumiem, ko /pers. B/ paudis raidījuma tiešraidē.

/pers. B/ izteikumi satur viedokli. /pers. B/ lietā būtu jābūt atbildētājam vai vismaz trešajai personai.

Prasītājs nav pierādījis intervijas un izteikuma publiskas izplatīšanas faktu. Tiesai nav iesniegti ne pietiekami pierādījumi, ne visas intervijas transkripcija ar tulkojumu valsts valodā. Tiesai nav iespējams izvērtēt izteikuma kontekstu un visu interviju kopumā. No Civillikuma 2352.[1]panta un vispārpieņemta principa, ka persona ir atbildīga tikai par savu prettiesisku rīcību un tās rezultātā nodarītu kaitējumu, izriet, ka atbildētājs nevar būt atbildīgs par prasītāja norādīto it kā nepatieso ziņu, kuras izteicis /pers. B/ atsaukšanu.

Judikatūrā norādīts, ka būtiski ir noskaidrot izteikuma autora viedokli, ko viņš ar izteikumiem domājis. Izteikumus izteica /pers. B/, kurš vienīgais ir informēts par saviem apsvērumiem, kādēļ tāda satura izteikumus izteica, ko ar izteikumu viņš domājis, vai izteikumiem ir faktisks pamats. Izteikumi tikuši izteikti radījuma tiešsaistē un atbildētājam nebija iespēju ietekmēt /pers. B/ viedokļa par prasītāju nonākšanu pie klausītājiem.

Judikatūrā atzīts, ka prasītājam jāpierāda godu un cieņu aizskarošu ziņu izplatīšanas fakts, savukārt atbildētāja uzdevums ir atspēkot prasību, pierādot izplatīto ziņu patiesumu. Kad nepatieso ziņu izplatīšanas fakts ir pierādīts, lai lietās par personas goda un cieņas aizskaršanu noskaidrotu, vai prasība ir pamatota un apmierināma, visas nepatiesās ziņas ir pakļaujamas trīs soļu testam, kurā izvērtējams: 1) vai minētie izteikumi ir ziņas vai viedoklis, 2) ja izteikumi satur ziņas - vai ziņas ir patiesas vai nepatiesas, 3) ja ziņas ir nepatiesas – vai tās aizskar personas godu un cieņu.

Atbildētāja uzskata, ka nav pierādīts nepatiesu ziņu izplatīšanas fakts un tas, ka atbildētāja būtu izplatījusi nepatiesas ziņas, kā rezultātā prasība pret atbildētāju ir noraidāma.

[2.3] Izteikumi uzskatāmi par /pers. B/ viedokli, uzskatiem un vērtējumu par prasītāja tiesvedību ar māsu un prasītāja prokrieviskiem uzskatiem.

Neiepazīstoties ar visu interviju, nav iespējams izvērtēt ne izteikumu kopējo kontekstu, ne izteikuma autora /pers. B/ skaidrojumus. Uzskata, ka jāvērtē, kā izteikumus varēja saprast neitrāla trešā persona. Tā kā atbildētājs nav izteikuma autors un nav saistīts ar /pers. B/, arī atbildētājs uzskatāms par neitrālu trešo personu.

/pers. B/ intervijā nav teicis, ka pastāv pierādījumi, kas dod pamatu apsūdzēt prasītāju pedofilijā. /pers. B/ arī nav teicis, ka viņam esot ziņas, ka prasītājam esot dzimumtieksme uz bērniem. Tā ir kļūdaina /pers. B/ vārdu interpretācija.

Prasītājs kļūdaini uzskata, ka pierādījumi ir tikai tās ziņas par faktiem krimināltiesiskajā izpratnē, ko tiesa ar spriedumu atzīst par pierādījumiem un attiecīgi personu par vainīgu noziedzīga nodarījuma izpratnē. /pers. B/ nav runājis par pierādījumiem krimināltiesiskā izpratnē. Apzīmējums "pierādījumi" var tikt attiecināts arī uz tiesas nepieņemtiem vai noraidītiem pierādījumiem, kā arī pierādījumiem, kuriem tiesa nepiešķir ticamību. Pierādījumi ir arī tādi pierādījumi, atbilstoši kuriem tiesa attaisno nepatiesi apsūdzētas personas.

[2.4] No lietai pievienotā nolēmuma redzams, ka Nīderlandes tiesa vērtējusi prasītāja māsas iesniegtus pierādījumus viņas iebildumu pamatošanai, kas viņas ieskatā ļāva viņai saistīt prasītāju ar pedofilu.

/pers. B/ pārstāvējis prasītāja māsas intereses Nīderlandes tiesā un /pers. B/ domājis tos pierādījumus, kas tika izmantoti tiesvedībā prasītājas māsas iebildumu pamatošanai. /pers. B/ izteikumi ir viņa subjektīvs viedoklis, kas pamatots ar minēto pierādījumu saņemšanu no prasītāja māsas.

/pers. B/ nav apsūdzējis prasītāju krimināli sodāmās darbībās, kā rezultātā ar viedokli nav pārkāpta nevainīguma prezumpcija un nav nepieciešams pierādīt viedokļa atbilstību patiesībai.

[2.5] Izteikuma daļa "es uzvarēju" ir /pers. B/ viedoklis, kas neattiecas uz prasītāja un viņa māsas savstarpējo strīdu. Izteikums satur gan patiesas

ziņas, gan /pers. B/ viedokli, kas nav pakļaujams patiesības pārbaudei. Par patiesām ziņām uzskatāmi /pers. B/ vārdi "viņš iesūdzēja tiesā savu māsu, es pārstāvēju viņas intereses", bet par viedokli – "es uzvarēju".

Nīderlandes tiesas procesā prasītāja māsu pārstāvējis nevis /pers. B/, bet cits advokāts. /pers. B/ lēmumā pieminēts kā bijušais vai esošais Krievijas advokāts, kurš kādu laiku sniedzis juridisko atbalstu prasītāja māsai. Ņemot vērā minēto un to, ka Nīderlandes tiesa apmierinājusi prasītāja prasību pret māsu, /pers. B/ vārdi "es uzvarēju" neattiecas uz minēto tiesvedību. Šie vārdi nav interpretējami kopā ar vārdiem "viņš iesūdzēja tiesā savu māsu, es pārstāvēju viņas intereses".

[2.6] Izteikuma daļa "viņš kā Kremļa aģents saņēma iespēju izmantot tiesu, Krievijas tiesu, savas reputācijas aizstāvēšanai" ir /pers. B/ viedoklis.

No /pers. B/ teiktā nav secināms, ka prasītājs esot izmantojis savu statusu, lai ietekmētu tiesas rīcību vai nolēmumu.

Ņemot vērā prasītāju, viņa izteikumus par notikumiem un politisko situāciju Ukrainā, piemēram, ka pēc Ukrainā notikušās revolūcijas, prezidenta Petro Porošenko pilnvaru laikā korupcija esot bijusi tāda, kā nekad iepriekš, ka vara esot noziedzīga, prasītāja kritiku pret Kremļa opozicionāru Alekseju Navaļņiju, ironiju par vecu ļaužu uzskatiem, ka Ukraina kļuvusi brīva no Maskavas ietekmes, kā arī sabiedrības viedokli par prasītāju, kā prokrieviski noskaņotu propagandistu, un jo īpaši Ukrainas parlamenta mājaslapā ietverto norādi, ka prasītājs ir prokrievisks propagandists, /pers. B/ bija pamats vērtēt prasītāju kā "Kremļa aģentu", t.i., prokrieviskus uzskatus sludinošu blogeri un žurnālistu.

Arī Kremļa opozicionārs Aleksejs Navaļnijs paudis aizdomas par prasītāja sadarbību ar Kremli. Prasītājs sevi uzskata par Viktora Medvedčuka, kas esot tuvākais Vladimira Putina sabiedrotais Ukrainā, sabiedroto.

Vārdi "Kremļa aģents" ir /pers. B/ attieksme un viedoklis par prasītāju, kas veidojies paša prasītāja rīcības rezultātā.

Prasītājs ir publiska persona, kas ar savu rīcību, rakstiem un video par Ukrainu, ir radījis sabiedrības daļai attieksmi pret sevi kā prokrieviski noskaņotu personu.

Situācijā, kad Ukrainas parlamenta mājaslapā prasītājs tiek dēvēts par prokrievisku propogandistu, ne /pers. B/, ne atbildētāja nevarētu būt atbildīgs par prasītāja nosaukšanu par "Kremļa aģentu", pat gadījumā, ja šo izteikumu uzskatītu par ziņām. Saskaņā ar likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 29.panta 1.punktu masu informācijas līdzeklis neatbild par nepatiesu ziņu izplatīšanu, ja tās satur oficiāli valsts varas un pārvaldes institūciju dokumenti, politisko un sabiedrisko organizāciju paziņojumi.

/pers. B/ vārdi "saņēma iespēju izmantot tiesu, Krievijas tiesu, savas reputācijas aizstāvēšanai" saprotami tā, ka prasītājs izmantojis tiesības celt tiesā prasību pret /pers. B/ par prasītāja reputācijas aizstāvēšanu.

[2.7] Izteikuma daļa "pašlaik Lietuvā notiek tiesa, es iesniedzu pret viņu prasību tiesā" ir patiesībai atbilstoša ziņa. Lietuvā notiek tiesvedība saistībā ar prasītāja izteikumiem par /pers. B/.

Izteikuma daļa "Ja tā neatzīs viņu par pedofilu, nu tad, tātad, uzskatīsim, ka tā arī ir" ir /pers. B/ viedoklis par Lietuvā notiekošo tiesvedību. /pers. B/ ir pamats uzskatīt, ka lietas ietvaros Lietuvas tiesa varētu neatzīt prasītāja saistību ar pedofiliju. /pers. B/ nav pateicis, ka Lietuvā esot ierosināta tiesvedība, kura skatot jautājumu par to, vai prasītājs ir vai nav pedofils.

[2.8] Prasītājs nav pierādījis, ka prasītāja gods un cieņa sabiedrības acīs saistībā ar /pers. B/ ieteikumiem būtu mazinājusies. Tieši prasītāja kā politiķa un publiskas personas, kam jācieš lielāks kritikas daudzums, rīcības rezultātā prasītāja vārds jau ilgstoši tiek saistīts ar prokrieviskiem uzskatiem un saistību ar Krievijas Federāciju. Prasītājs nav norādījis, kādas negatīvas sekas viņam radušās katras nepatiesas ziņas izplatīšanas rezultātā.

[2.9] Saskaņā ar normatīvo regulējumu ar tiesas spriedumu iespējams uzlikt pienākumu atsaukt nepatiesas, godu un cieņu aizskarošas ziņas tikai atbildētājam, kas izplatījis nepatiesās ziņas, bet ne personai, ar kura starpniecību izplatītas nepatiesās ziņas. Katram ir pienākums būt atbildīgam tikai par savu prettiesisku rīcību.

Atbildētājam nevar tikt uzlikts pienākums atvainoties par citas personas izplatītām nepatiesām ziņām, pat ja tādas tiktu konstatētas. Neviena persona nevar būt atbildīga par citas personas izplatītām nepatiesām ziņām.

[2.10] Vērtējot atlīdzības apmēru, jāņem vērā, ka atbildētājs nav izteikuma autors un atbildētāja vienīgā saistība ir apstāklis, ka izteikumi tika pausti atbildētāja radio pārraidē. Tāpat būtiski, ka izteikumi tikuši pausti tiešraides raidījumā, kura laikā nebija iespējams ne paredzēt, ne novērst kādu aizskarošu viedokļu izteikšanu.

[3] Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2021.gada 20.maija spriedumu /pers. A/ prasība noraidīta.

Spriedums pamatots ar turpmāk norādītiem apsvērumiem.

[3.1] Kā izriet no /pers. B/ intervijā sniegtās atbildes transkripta, raidījuma vadītāju uzdotais jautājums vērsts uz to, vai /pers. B/ rīcībā ir pierādījumi /pers. A/ apsūdzēšanai pedofilijā. /pers. B/ sniedzis atbildi, ka "pierādījumi saņemti no māsas".

Personas apgalvojums par pierādījumu esamību (ziņu par faktu esamība) norāda uz personas izpratni par tās rīcībā esošām ziņām un viedokļa paušanu, kas konkrētajā gadījumā norāda uz prasītāja viedokli par pierādījumu esamību tiesvedības kontekstā Lietuvā.

[3.2] No Ziemeļholandes tiesas 2019.gada 20.marta lēmuma lietā /pers. A/ pret /pers. E/ izriet, ka /pers. E/, kas ir prasītāja māsa, pārstāvējis tiesību maģistrs /pers. F/, taču no lēmuma 2.11. punkta izriet, ka /pers. B/ kādu laiku sniedzis juridisko atbalstu /pers. E/. Līdz ar to pamats uzskatīt, ka atbilst patiesībai /pers. B/ izteikums, ka *"viņš iesūdzēja tiesā savu māsu, es pārstāvēju viņas intereses"*. Attiecībā uz izteikuma daļu " es uzvarēju*"* tiesa atzīst, ka minētais nav attiecināms uz izteikuma sākuma daļu un uzskatāma par /pers. B/ attieksmi pret kaut ko nekonkrētu, un nevar tikt sasaistīts ar tiesvedību Nīderlandē, jo atbilstoši Ziemeļholandes tiesas 2019.gada 20.marta lēmuma saturam, nekonstatējot pamatojumu izvirzītajām apsūdzībām, /pers. E/ rīcība atzīta par nelikumīgu ar visām no tā izrietošajām sekām.

[3.3] Vērtējot /pers. B/ izteikumu attiecībā uz prasītāju - *"*viņš kā Kremļa aģents saņēma iespēju izmantot tiesu, Krievijas tiesu, savas reputācijas aizstāvēšanai*"*, tiesa secinājusi, ka šāds /pers. B/ izteikums atzīstams par viedokli.

[3.4] Lietuvā ir aktuāla tiesvedība saistībā ar /pers. B/ sūdzību par /pers. A/ izteikumiem, līdz ar to atbilst patiesībai /pers. B/ intervijā norādītais, ka - *"*pašlaik Lietuvā notiek tiesa, es iesniedzu pret viņu prasību tiesā". Savukārt attiecībā uz otra izteikuma daļu - "Ja tā viņu neatzīs par pedofilu, nu tad, tātad, uzskatīsim, ka tā arī ir.", tiesa uzskata, ka minētais kontekstā ar visu /pers. B/ atbildi uz žurnālistu uzdoto jautājumu uzskatāms par /pers. B/ izpratni attiecībā uz tiesvedību un tās saturu Lietuvā, līdz ar to minētais atzīstams par viedokli, kas nav pakļaujams patiesības pārbaudei.

[4] Par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2021.gada 20.maija spriedumu apelācijas sūdzību iesniedzis /pers. A/, pārsūdzot to pilnā apjomā. /pers. A/ pirmās instances tiesas atzinumu, ka izteikumi "viņš iesūdzēja tiesā savu māsu, es pārstāvēju viņa intereses" un "pašlaik Lietuvā notiek tiesa, es iesniedzu pret viņu prasību tiesā" atzinis par patiesu, savukārt pārējā daļā, ka strīdus izteikumi ir viedoklis, kas nav pakļauts patiesības pārbaudei, uzskatāms par nepamatotu.

Apelācijas sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.

[4.1] Pirmās instances tiesa vērtējusi konkrētas prasītāja norādītās frāzes, bet nav analizējusi interviju kopumā.

Tiesa bez pienācīgas ievērības atstājusi apstākli, ka ar Ziemeļholandes tiesas 2019.gada 20.marta lēmumu lietā /pers. E/ ticis uzlikts par pienākumu pārtraukt izteikumus attiecībā uz /pers. A/ par to, ka viņš ir pedofils, aktīvi izrāda pedofilisku uzvedību un nodarbojas ar bērnu pornogrāfijas

izgatavošanu, kā arī /pers. E/ uzlikt par pienākumu dzēst spriedumā norādītos apvainojumus. Ziemeļholandes tiesa atzinusi, ka /pers. E/ apsūdzībā iztrūkst faktisks pamatojums. Ziemeļholandes tiesa izvērtējusi /pers. E/ rīcībā esošos pierādījumus un atzinusi, ka /pers. E/ rīcībā tādu nav un, ja prasītājai šādu pierādījumu nav, tad tie nevarēja tikt nodoti /pers. B/.

/pers. B/ izteikums, ka pastāv pierādījumi, kas dod pamatu apsūdzēt prasītāju, ir pakļaujams patiesības pārbaudei, līdz ar to tas atzīstams par ziņu un /pers. A/ ir pierādījis, ka šāds izteikums ir nepatiess.

[4.2] Vērtējot strīdus izteikumu arī no neitrāla klausītāja pozīcijas, ir pamats secināt, ka ir ticis publicēts konkrēts patiesības pārbaudei pakļaujams fakts, jo ar to domāts konkrēts kriminmāls nodarījums, kuru neitrāls klausītājs tā arī uztvertu, un izteikuma autors /pers. B/ savam izteikumam vēlējies piešķirt šādu nozīmi.

/pers. B/ ar tiesas spriedumu ir ticis uzlikts par pienākumu atsaukt apgalvojumus par /pers. A/ saistību ar pedofiliju kā nepierādītus, taču, neskatoties uz minēto, /pers. B/ turpina apgalvojumu izplatīt.

[4.3] Sprieduma nepareizība izpaužas tajā, ka tiesa izteikuma daļu "es uzvarēju" atzinusi par nesaistītu ar izteikuma daļu "viņš iesūdzēja tiesā savu māsu, es pārstāvēju viņas intereses". No intervijas kopējā konteksta izriet, ka /pers. B/ apgalvojumu "es uzvarēju" saista tieši ar tiesvedību Nīderlandē starp /pers. A/ un viņa māsu. /pers. B/ teikto apstiprina viņa intervijā iepriekš teiktais apgalvojums, ka "visās tiesās ārpus Krievijas Federācijas es esmu uzvarējis, absolūti visās tiesās ārpus Krievijas Federācijas esmu guvis uzvaru."

Arī neitrāls klausītājs šo intervijas daļu uztvertu kā saistītu, jo intervijā runā par vairākām tiesvedībām dažādās valstīs, kurās visās, izņemot Krievijas Federāciju, /pers. B/ guvis uzvaru. No intervijas nav iespējams secināt, ka strīdus izteikuma daļa "es uzvarēju" ir saistīta ar kādu citu /pers. B/ intervijā neminētu tiesvedības procesu.

/pers. B/ izteikums, ka "viņš iesūdzēja tiesā savu māsu, es pārstāvēju viņa intereses, es uzvarēju" ir patiesības pārbaudei pakļaujama ziņa, kura nav patiesa.

[4.4] Attiecībā uz strīdus izteikumu, ka /pers. A/ ir "Kremļa aģents", kas viņam deva iespēju ietekmēt tiesu Krievijā, tiesa atzinusi, ka prasītājs kritizē Ukrainas varu, dēvē to par noziedzīgu.

"Kremļa aģents" ir nenoteikts jēdziens, kurš sabiedrībā iztulkojams kā Krievijas Federācijas izlūkošanas dienesta darbinieks, vai persona, kura pēc Krievijas Federācijas varas rīkojuma veic kaut kādas darbības Krievijas Federācijas varas interesēs, vai persona, kura atbalsta Krievijas Federācijas "Putina režīmu", kas ir uzskatāms par antidemokrātisku. Ar frāzi "kā Kremļa aģents saņēma iespēju izmantot tiesu" faktiski tiek pateikts, ka /pers. A/, izmantojot savu statusu, veica darbības, lai ietekmētu Krievijas Federācijas tiesu. Frāze bija izteikta izteikuma formā, kas uztverams, nevis kā viedoklis, bet ziņa, turklāt šis izteikums ir pakļauts patiesīguma pārbaudei.

Lietā iesniegti pierādījumi par to, ka /pers. A/ nosodījis Krimas aneksiju un nav atbalstījis Krievijas Federācijas varas politiku Ukrainā, kas ir daļa no Kremļa politikas.

[4.5] Attiecībā uz strīdus izteikumu, ka "Pašlaik Lietuvā notiek tiesa, es iesniedzu pret viņu prasību tiesā, [..] Ja tā neatzīs viņu par pedofilu, nu, tad, tātad, uzskatīsim, ka tā arī ir" /pers. B/ kā izbijušajam advokātam un juristam nevar nebūt saprotams, par ko ir tiesvedība Lietuvā, jo viņš pats ir cēlis konkrētu prasību pret /pers. A/. Fakts, par kādu priekšmetu Lietuvā ir celta prasība, ir pakļaujams patiesības pārbaudei. Pierādījumi par to, ka tiesvedībā Lietuvā /pers. A/ ir apsūdzēts pedofilijā vai arī, ka šajā lietā tiks lemts par to, ka /pers. A/ ir vai nav pedofils, lietā nav iesniegti. Lietā nav strīda par to, ka tiesvedība Lietuvā ir saistīta ar /pers. A/ izteikumiem par /pers. B/, un tai nav nekāda sakara ar pedofiliju un Lietuvas tiesa šādu jautājumu neizšķirs.

[4.6] Nodarītais goda un cieņas aizskārums vērtējams kā smags, jo pārraidītās nepatiesās ziņas saturēja informāciju, kas piedēvē /pers. A/ tādas darbības, kas atzīstamas par noziedzīgām – pedofilija, un ka šobrīd prasītāju Lietuvā tiesā par pedofiliju, kā arī /pers. A/ pēc Krievijas Federācijas varas rīkojuma veic kaut kādas darbības Krievijas Federācijas varas interesēs, un/vai atbalsta Krievijas Federācijas varas politiku un nerespektē tiesu varas neatkarību.

Nosakot šādu kompensācijas apmēru, tiks nodrošināts līdzsvars starp vārda brīvību un goda un cieņas aizsardzību, tas ir, konkrētajā gadījumā noteiktās kompensācijas efekts nav tāds, ka tas pilnībā liegtu tiesības uz vārda brīvību un atturētu atbildētāju izteikties par sabiedrībai būtiskiem jautājumiem. Vienlaikus noteiktā kompensācija pildīs prevencijas funkciju – atturēs SIA "Baltkom radio" un citas personas no līdzīga aizskāruma nodarīšanas nākotnē, kā arī samierināšanas funkciju – panāks vismaz daļēju konfliktējošo pušu samierināšanu.

[5] 2021.gada 21.oktobra paskaidrojumos tiesai SIA "Baltkom radio" paskaidrojusi, ka pirmās instances tiesas spriedums ir pamatots, bet apelācijas sūdzība un prasība ir juridiski nepamatotas un pilnībā noraidāmas.

Nepiekrīt apelācijas sūdzībā norādītajam, ka atbildētājam bija jāpārbauda, kādā veidā izplatīta informācija, pārbaudāmi informācijas avoti un izvērtējama tās ticamība. Tiešraidē šādas darbības nebija īstenojamas. Intervijas laikā /pers. B/ izteikumi nebija pārbaudāmi.

Izteikumi satur /pers. B/ viedokli.

Prasītājs nav pierādījis intervijas un izteikumu publiskas izplatīšanas faktu.

Neiepazīstoties ar visu interviju, nav iespējams izvērtēt ne izteikumu kopējo kontekstu, ne izteikuma autora /pers. B/ skaidrojumu. Izvērtējams, kā izteikumus varēja saprast neitrāla trešā persona.

[6] 2021.gada 5.novembra paskaidrojumos tiesai /pers. A/ norādījis, ka nepamatots ir SIA "Baltkom radio" iebildums par to, ka nav pierādīta nepatiesu ziņu izplatīšana. Nav strīda par to, ka konkrētā intervija tikusi publiskota SIA "Baltkom radio" 2020.gada 29.aprīļa raidījumā /raidījums A/ un tā tikusi ievietota interneta vietnē Facebook.com un Youtube.com.

Izskatot prasību, nevar vērtēt tikai konkrētas frāzes, uz kurām norāda prasītājs, bet publikācija vai sižets ir jāvērtē tā kopumā, kā arī situācija, kādā publikācija tapa.

Attiecībā uz SIA "Baltkom radio" iebildumiem par to, ka tā nemaz nevar būt par atbildētāju šajā lietā, norāda, ka šāda pozīcija ir pretrunā ar likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 21.pantā noteikto, kas skaidri un nepārprotami norāda tieši uz masu informācijas līdzekļa atbildību par nepatiesu ziņu atsaukšanu un ko apstiprina arī judikatūrā norādītais. Persona, kas ir šo ziņu avots, nav atbildētāja prasībā par godu un cieņu aizskarošu ziņu atsaukšanu.

[7] 2021.gada 12.jūlijā lietas dalībnieki tikuši informēti par to, ka lieta apelācijas instancē tiks izskatīta rakstveida procesā 2021.gada 9.decembrī un noteikts termiņš paskaidrojumu sniegšanai līdz 2021.gada 5.novembrim.

Saskaņā ar tiesas uzaicinājumu procesa dalībnieki iesnieguši paskaidrojumus, par ko puses tikušas informētas likumā noteiktā termiņā un kārtībā.

Motīvu daļa

[8] Civillietu tiesas kolēģija, izvērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, pārbaudījusi un novērtējusi lietai pievienotos rakstveida pierādījumus, uzskata, ka /pers. A/ apelācijas sūdzība ir nepamatota un noraidāma.

[9] Pie apstākļiem, kad ar pirmās instances tiesas spriedumu prasība tikusi noraidīta un prasītājs ir apelācijas sūdzības iesniedzējs, apelācijas kārtībā izskatāma /pers. A/ prasība pret SIA "Baltkom radio" par nepatiesu ziņu atsaukšanu un morālā kaitējuma atlīdzību.

[10] Civillietu tiesas kolēģija konstatējusi, ka lietā ir strīds par SIA "Baltkom radio" 2020.gada 29.aprīļa raidījumā /raidījums A/ /pers. B/ sniegtās intervijas satura atbilstību ziņām vai viedoklim, kas prasītāja ieskatā vērtējamas kā prasītāja godu un cieņu aizskarošas.

Civillietu tiesas kolēģija konstatējusi, ka pirmās instances tiesa veikusi vispusīgu lietas apstākļu pārbaudi un pareizi secinājusi, ka prasība ir noraidāma. Civillietu tiesas kolēģija pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai un uzskata, ka apelācijas sūdzības argumenti nevar būt par pamatu tam, lai prasību apmierinātu.

[11] Lietas izskatīšanas laikā konstatēts, ka 2020.gada 29.aprīļa SIA "Baltkom radio" raidījuma /raidījums A/ tiešraidē notikusi intervija ar /pers. B/. /pers. B/, atbildot uz radījuma vadītājas /pers. C/ un /pers. D/ uzdoto jautājumu: "Bija notikums saistībā ar blogera /pers. A/ apsūdzēšanu pedofilijā. Cik ir zināms, Jūs apsūdzējāt viņu. Vai Jums ir pierādījumi?" norādījis, ka "Es vēlreiz atkārtoju: pirmkārt, man ir tiesības to paziņot. Otrkārt, pierādījumi tika saņemti no viņa māsas. Šis ir jau vecs stāsts, tas ne ar ko nav beidzies tajā nozīmē, ka visās tiesās ārpus Krievijas Federācijas es esmu uzvarējis, absolūti visās tiesās ārpus Krievijas Federācijas esmu guvis uzvaru. Ukrainā viņš mani iesūdzēja tiesā, es tajās uzvarēju. Viņš iesūdzēja tiesā savu māsu, es pārstāvēju viņas intereses, es uzvarēju. Šeit, Krievijā, vienkārši nav tiesas. Un paziņojums par to, ka māsa apsūdzēja viņu pedofilijā, un tieši tā skanēja mani paziņojumi, viņš diemžēl, tā teikt, apstrīdēja, un viņš kā Kremļa aģents saņēma iespēju izmantot tiesu, Krievijas tiesu, savas reputācijas aizstāvēšanai. Bet vēlreiz atkārtoju, punkts taču nav pielikts. Pašlaik Lietuvā notiek tiesa, es iesniedzu pret viņu prasību tiesā, lūk, tur mēs arī uzzināsim, kā tas notiek normālā, brīvā valstī. Šī tiesa, jā, būs autoritatīva. Ja tā neatzīs viņu par pedofilu, nu, tad uzskatīsim, ka tā arī ir. Bet, ja tā izlems citādi, tātad man bija taisnība."

Minētā intervija ar /pers. B/ 2020.gada 29.aprīlī bijusi skatāma sociālajā tīklā Facebook un 2020.gada 29.aprīlī bijusi ievietota sociālajā tīklā YouTube.

Prasītājs norādījis, ka intervijas laikā /pers. B/ sniedzis vairākas patiesībai neatbilstošas prasītāja godu un cieņu aizskarošas ziņas.

1. /ziņa A/;
2. /ziņa B/;
3. /ziņa C/;
4. /ziņa D/.

Prasītājs lūdzis uzlikt par pienākumu SIA "Baltkom radio" desmit dienu laikā pēc sprieduma stāšanās likumīgā spēkā, paziņot SIA "Baltkom radio" raidījumā /raidījums A/, ka 2020.gada 29.aprīļa raidījumā /raidījums A/ tika publiskotas patiesībai neatbilstošas ziņas, uzlikt par pienākumu SIA "Baltkom radio" interneta vietnēs YouTube un Facebook dzēst (izgriezt) interviju ar /pers. B/ daļā, kur runā par /pers. A/, uzlikt par pienākumu SIA "Baltkom radio" paziņot atvainošanos krievu valodā un piedzīt no SIA "Baltcom radio" par labu /pers. A/ morālā kaitējuma atlīdzību 20 000 *euro*.

[11.1] Lietas izskatīšanā /pers. B/ kā lietas dalībnieks nav ticis uzaicināts. Prasītājs vērsies pie masu informācijas līdzekļa kā pie intervijas izplatītāja un lūdzis /pers. B/ tiešraides intervijas saturu izvērtēt saskaņā ar likuma "Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 28.pantu, Civillikuma 1635., 2352.[1]panta pirmo daļu.

Ar godu un cieņu aizskarošu ziņu izplatīšanu jāsaprot to publicēšana, pārraidīšana pa radio, TV vai to paziņošana (izziņošana) citā veidā, tostarp mutvārdos, nenoteiktam personu lokam vai kaut vienai personai (sk. Augstākās tiesas Senāta 2013. gada 31. maija spriedums lietā Nr. SKC-250/2013 (C11050911), 6.punkts).

Lietā nav strīda par to, ka /pers. B/ tiešraides intervija notikusi SIA "Baltkom radio" raidījumā /raidījums A/. Interviju ar /pers. B/ organizējuši SIA "Baltkom radio" raidījuma /raidījums A/" vadītāji /pers. C/ un /pers. D/. Civillietu tiesas kolēģija konstatējusi, ka intervijas izplatīšana notika ar SIA "Baltkom radio" radījuma /raidījums A/ starpniecību, intervējot tiešraidē /pers. B/.

Lietā atrodas pietiekami pierādījumi tam, lai izvērtētu interviju, kas skar /pers. A/. Atbildētāja nav norādījusi apstākļus, kuru dēļ būtu pieaicināma persona, kura veiktu intervijas tulkojumu valsts valodā. Prasītāja pilnvarotā pārstāve zvērināta advokāte Jeļena Kvjatkovska un pirmās instances tiesa spriedumā norādījusi intervijas tulkojumu valsts valodā, kam nav iebildusi atbildētāja.

[11.2] Kā pamatotu Civillietu tiesas kolēģija vērtē SIA "Baltkom radio" iebildumu par to, ka arī /pers. B/ bija pieaicināms izskatāmajā lietā kā atbildētājs vai trešā persona.

Lietas izskatīšanas laikā noskaidrots, ka SIA "Baltkom radio" izplatījusi /pers. B/ tiešraides interviju, kuras laikā /pers. B/, atbildot uz raidījuma vadītāja uzdotajiem jautājumiem, izvēlējies izteiksmes veidu, saturu un izteikumus attiecībā par /pers. A/. /pers. B/ ir tiešraides intervijas autors. Tiešraides intervijas laikā atbildētājam nebija iespējams ietekmēt /pers. B/ teikto.

Civillietu tiesas kolēģija secinājumu pamato Civillikuma 2352.[1] pants, kurš paredz, ja personas godu un cieņu aizskarošas ziņas izplatītas presē, tad gadījumā, kad tās neatbilst patiesībai, šīs ziņas presē ir jāatsauc. Tātad Civillikuma pants paredz atbildētājam atspēkot prasību, proti, pierādīt izplatīto ziņu patiesumu (sk. Torgāns K. Saistību tiesības. II daļa. Mācību grāmata. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2008, 289.lpp.).

Lietas izskatīšanas laikā noskaidrots, ka izteikumus izteicis /pers. B/ un viņš kā intervējamais bija informēts par saviem apsvērumiem, izteikuma saturu un ko ar izteikumiem bija domājis. /pers. B/ varētu sniegt paskaidrojumus par ziņu patiesumu.

Likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 21.panta piektā daļa paredz, ka, ja masu informācijas līdzeklim nav pierādījumu, ka publicētā (pārraidītā) informācija atbilst patiesībai, tam nekavējoties tā jāatsauc. Atsaukums vai atvainošanās jāpublicē tādā pašā šriftā, tajā pašā izdevuma nodaļā (raidījumā), kurā bija publicētas (pārraidītas) nepatiesās ziņas vai godu un cieņu aizskarošā informācija. Strīdus gadījumā ieinteresētā fiziskā vai juridiskā persona šo ziņu atsaukumu vai atvainošanos var pieprasīt tiesas ceļā.

Arī no minētā likuma panta izriet, ka masu informācijas līdzeklim pārbaudāms informācijas patiesums, kas šajā gadījumā ir /pers. B/ tiešraides intervijas saturs. Nepieaicinot /pers. B/, šāda informācijas patiesuma pārbaude nevar tikt veikta.

Civillietu tiesas kolēģija konstatējusi, ka /pers. A/ celtā prasība pret SIA "Baltkom radio" izvērtējama kā pret intervijas izplatītāju saskaņā ar Likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem" 21.panta piektās daļas un Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 51.panta kārtībā. Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 24.panta ceturtā daļa paredz, ka elektroniskie plašsaziņas līdzekļi nodrošina, lai fakti un notikumi raidījumos tiktu atspoguļoti godīgi, objektīvi, ar pienācīgu precizitāti un neitralitāti, veicinot viedokļu apmaiņu, un atbilstu vispārpieņemtajiem žurnālistikas un ētikas principiem. Komentārus un viedokļus atdala no ziņām un nosauc viedokļa vai komentāra autoru. Informatīvi dokumentālajos un ziņu raidījumos fakti tiek atspoguļoti tā, lai apzināti nemaldinātu auditoriju.

No /pers. B/ intervijā uzdodamā jautājuma Civillietu tiesas kolēģija secinājusi, ka pirms tiešraides intervijas raidījuma /raidījums A/ vadītāji /pers. C/ un /pers. D/ bija noteikuši intervijas mērķi, iepazinušies ar intervējamo personu un viņa paustajiem uzskatiem. Līdz ar to atbildētājam bija jāapzinās tiešraides intervijas nozīmīgums, aizskartās intereses un iespējamās sekas, kādas var rasties intervijas sakarā. /pers. B/ ir jurists, politiķis, bijušais advokāts un Krievijas Federācijas varas un prezidenta Vladimira Putina opozicionārs un kritiķis. /pers. A/ ir žurnālists, blogeris un politiķis. Tātad abas ir publiski pazīstamas personas un intervijas laikā bija iespējama dažādu interešu sadursme.

[11.3] Saskaņā ar Civillikuma 2352.[1] pantu katram ir tiesības prasīt tiesas ceļā atsaukt ziņas, kas aizskar viņa godu un cieņu, ja šādu ziņu izplatītājs nepierāda, ka tās atbilst patiesībai. Kā norādīts Senāta Civillietu departamenta 2005.gada 26.janvāra spriedumā Nr.SKC-41 lietās par godu un cieņas aizskaršanu, nepatiesu ziņu publicēšanu nepieciešams nošķirt ziņas jeb faktus no viedokļa. Fakti ir pakļaujami patiesības pārbaudei, un to pastāvēšana var tikt pierādīta. Viedoklis nav pakļaujams patiesības pārbaudei. Tas atspoguļo personas subjektīvo vērtējumu par kādu personu, tās darbību vai kādu notikumu. Tādēļ tas nevar būt ne patiess, ne nepatiess, lai arī cik nepieņemams tas kādam neliktos. Tā kā viedokļa atbilstību patiesībai pierādīt nav iespējams, šāda prasība jau pati par sevi tiks vērtēta kā vārda brīvības pārkāpums.

Ziņas ir datu, faktu, skaitļu informācijas kopums, savukārt viedoklis ir skaidrojums kā uzskats, izpratne par kaut ko un arī attieksme pret to. Kā atzinis Senāts, viedoklis kā subjektīvs vērtējums var veidoties gan no patiesiem faktiem, gan kļūdainām ziņām, nepatiesas informācijas, un tas nav pierādāms.

Viedokļa un ziņas nošķiršanai ir būtiska nozīme. Kā atzinusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa savos nolēmumos (ECT) - viedoklis ietver vērtējumu. ECT uzskata, ka nav būtiski izteikuma gramatiskā interpretācija un forma, kādā izteikums pausts, bet publikācijas vai izteikumu kopējais konteksts. Otrkārt, būtiska nozīme piešķirama tam, kā šādu izteikumu uztvertu neitrāls lasītājs. Vai viņš, to, piemēram, vērtētu kā neizdevušos joku, vai asu kādas personas kritiku, vai arī uztvertu kā konkrētu faktu. Treškārt, svarīga var būt arī paša izteikuma autora piešķirtā nozīme attiecīgajiem izteikumiem.

Lietas izskatīšanas laikā izteikuma autora skaidrojums izteikumiem nav iegūts. Līdz ar to Civillietu tiesas kolēģijai izvērtējams izteikumu kopējais konteksts un kā šādus izteikumus uztvertu neitrāls lasītājs.

Kā tas tika norādīts iepriekš, tad prasītājs ir žurnālists, blogeris un politiķis. Publiski pazīstamai personai pieļaujamās kritikas robežas ir citas salīdzinājumā ar personu, kurai nav šāda statusa. Prasītājam būtu jāpacieš pret viņu vērsta pamatota kritika. Prasītājam jāapzinās, ka pret viņu vērstās prasības saistībā ar pedofiliju radīs sabiedrības pastiprinātu uzmanību, diskusijas un arī kritiku. No /pers. B/ intervijas izriet, ka jautājums par prasītāja saistību ar pedofiliju ir bijis aktuāls ilgu laiku pirms intervijas. /pers. B/ kā jurists un prasītājas māsas pārstāvis bija tiesīgs paust viedokli par tiesvedībām saistībā ar izskatāmo jautājumu, kas arī ir intervijas pamatā.

No Eiropas Padomes Parlamentārās asamblejas 1998.gada 26.jūnija rezolūcijas Nr. 1165 (1998) „Tiesības uz privātumu" izriet, ka publiskas personas ir personas, kas ieņem amatus valsts institūcijās vai izmanto valsts resursus, un visas tās personas, kas ir nozīmīgas sabiedrības dzīvē: politikā, ekonomikā, mākslā, sociālajā jomā, sportā vai jebkurā citā sfērā. Šīs rezolūcijas 5.punktā arī minēts, ka publiskām personām ir jāapzinās, ka vieta, kuru viņi ieņem sabiedrībā – daudzos gadījumos pēc savas izvēles – automātiski ir saistīta ar paaugstinātu ietekmi uz viņu privātumu.

Senāta ieskatā, šādām personām ir jāapzinās, ka viņu darbība būs sabiedrības interešu lokā, kas nozīmē arī pieļaujamās kritikas plašākas robežas. (sk. Senāta 2019.gada 10.jūlija spriedumu lietā Nr. SKC- 40/2019).

ECT atzinusi, ka augstāks iecietības slieksnis pret mediju kritiku ir ne vien politiķiem, bet, piemēram, arī personu apvienībai, kas darbojas sabiedrībai nozīmīgā jomā un piedalās sabiedrībai svarīgu jautājumu apspriedēs (*ECT 2001.gada 27.februāra sprieduma lietā „Jerusalem v. Austria", iesnieguma Nr. 26958/95, 38.-39.punkts*); privātpersonai, kas izdevusi grāmatu un izteikusies vietējā televīzijā par sabiedrībai nozīmīgiem jautājumiem (*ECT 2009.gada 23.jūnija spriedums lietā „Bodrožić v. Serbia", iesnieguma Nr. 32550/05, 54.-55.punkts*); advokātam, kas ir pārstāvis plašāku sabiedrību interesējošā lietā un tādējādi kļuvis par plaši pazīstamu personību (*ECT 2009.gada 23.jūnija sprieduma lietā „Bodrožić and Vujin v. Serbia", iesnieguma Nr. 38435/05, 34.punkts*), apgabala virsprokuroram, kurš bija publiska persona, kas bieži parādījās televīzijā un avīzēs (*ECT 2016.gada 22.novembra sprieduma lietā „Grebneva and Alisimchik v. Russia", iesnieguma Nr. 8918/05, 60.punkts*).

[11.4] Kā to pareizi atzinusi pirmās instances tiesa, tad saistībā ar izteicienu "pierādījumi tika saņemti no viņa māsas" pausts /pers. B/ viedoklis. Pierādījumi civiltiesiskā izpratnē ir ziņas, uz kuru pamata tiesa nosaka tādu faktu esamību vai neesamību, kuriem nozīme lietas izspriešanā (Civilprocesa likuma 92. pants). Arī krimināltiesiskā izpratnē pierādījumi ir noteiktā procesuālā formā nostiprinātas ziņas par faktiem, kuras izmanto pieradīšanas priekšmetā ietilpstošo apstākļu esamības vai neesamības pamatošanai (Kriminālprocesa likuma 127. panta pirmā daļa).

No minētā secināms, ka gan civiltiesiski, gan krimināltiesiski par pierādījumiem atzīst ziņas par faktiem, kurus izmanto, lai noteiktu konkrētu faktu esamību vai neesamību.

Pierādījumu esamība un pietiekamība ir tiesas vai citas kompetentas institūcijas vērtēšanas kompetencē, līdz ar to personas apgalvojums par pierādījumu esamību (ziņu par faktu esamību) norāda uz personas izpratni par tās rīcībā esošām ziņām un viedokļa paušanu, kas konkrētajā gadījumā norāda uz prasītāja viedokli par pierādījumu esamību tiesvedības kontekstā.

Saistībā ar šo /pers. B/ atbildējis uz raidījuma vadītāju jautājumu "Bija notikums saistībā ar blogera /pers. A/ apsūdzēšanu pedofilijā. Cik ir zināms, Jūs apsūdzējāt viņu. Vai Jums ir pierādījumi?" un intervijā teikto "šis ir jau vecs stāsts, tas ne ar ko nav beidzis tajā nozīmē, ka visās tiesās ārpus Krievijas Federācijas esmu uzvarējis, absolūti visās tiesās ārpus Krievijas Federācijas esmu guvis uzvaru", "viņš iesūdzēja tiesā savu māsu, es pārstāvēju viņas intereses", "pašlaik Lietuvā notiek tiesa, es iesniedzu pret viņu prasību tiesā", kas norāda uz /pers. B/ uzskata (viedokļa) paušanu par prasītāja vainojamību, neatkarīgi no ziņu saņemšanas avota.

Minētais izteikums nevar tikt atzīts kā apgalvojums tam, ka prasītajam ir dzimumtieksme uz bērniem vai, ka ar attiecīgiem vārdiem /pers. B/ paziņojis konkrētu faktu, ka viņam ir pierādījumi, piedēvējot prasītājam kriminālī sodāmu rīcību. Prasītājs pēc saviem ieskatiem veicis minēto izteikumu interpretāciju, kam nav pamata.

Nav pamatots prasītāja apelācijas sūdzības arguments, ka ar Ziemeļholandes tiesas 2019.gada 20.marta lēmumu /pers. E/ uzliktais pienākums pārtraukt izteikumus attiecībā uz /pers. A/ faktiski norāda, ka trūkst pierādījumu un /pers. E/ rīcībā nevarēja būt pierādījumi, kuru /pers. E/ varētu nodot /pers. B/. Ziemeļholandes tiesa vērtējusi pierādījumus, kādi tikuši nodoti tiesas rīcībā saistībā ar izskatāmo lietu, bet tas neizslēdz citu pierādījumu esību un to nodošanu /pers. B/ rīcībā.

[11.5] Lietas izskatīšanā netika iegūti pierādījumi visām /pers. B/ nosauktajām tiesvedībām ārpus Krievijas Federācijas, tai skaitā Ukrainā, kurās viņš guvis uzvaras, līdz ar to Civillietu tiesas kolēģija nevar pārliecināties par visām /pers. B/ tiesvedībām ārpus Krievijas Federācijas.

No lietā pievienotās Ziemeļholandes tiesas 2019.gada 20.marta lēmuma lietā /pers. A/ pret /pers. E/ izriet, ka /pers. E/, kas ir prasītāja māsa, pārstāvējis tiesību maģistrs /pers. F/, taču no lēmuma 2.11. punkta izriet, ka /pers. B/ kādu laiku sniedzis juridisko atbalstu /pers. E/.

Pie šādiem apstākļiem ir pamats uzskatīt, ka patiesībai atbilst /pers. B/ izteikums, ka "viņš iesūdzēja tiesā savu māsu, es pārstāvēju viņas intereses".

Attiecībā par /pers. B/ izteikuma daļu "es uzvarēju", Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka minētais izteikums atzīstams par /pers. B/ viedokli, kurš nav pārbaudāms. Izteikums nav sasaistāms ar Ziemeļholandes tiesas lietu. Minētajā lietā /pers. B/ sniedzis konsultācijas, bet nav piedalījies kā /pers. E/ pārstāvis, turklāt lietā prasītājas māsai pieņemts negatīvs lēmums, kas izslēdz to, ka /pers. B/ sniegtais viedoklis bijis saistībā ar prasītājas māsas lietas

rezultātu.

Neitrālam klausītājam varēja rasties priekšstats, ka /pers. B/ runā par vairākām tiesvedībām dažādās valstīs, kurās viņš guvis uzvaru. Intervijā uzskaitot lietas, kuras izskatītas ārpus Krievijas Federācijas, Lietuvā un Ukrainā, kurās viņš guvis uzvaru, /pers. B/ nav nosaucis konkrētas lietas un šo lietu rezultātus, līdz ar to intervijas sākumā uzskaitot lietas un norādot, ka katrā no tajā ir uzvarējis, /pers. B/ paudis viedokli, kurš nav pārbaudāms.

[11.6] Lietā nepastāv strīds par to, ka 2020. gada 29.aprīļa raidījumā /raidījums A/" /pers. B/ intervijā komentē Krievijas politisko situāciju, izsakās par korupciju Krievijā, kā arī kritizē vairākus Krievijas politiķus un žurnālistus.

Vērtējot /pers. A/ izteikumu attiecībā uz prasītāju - "viņš kā Kremļa aģents saņēma iespēju izmantot tiesu, Krievijas tiesu, savas reputācijas aizstāvēšanai", Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka minētais /pers. B/ izteikums atzīstams par /pers. B/ viedokli.

No lietai pievienotajiem 2017.gada 30.oktobra un 2017.gada 11.novembra rakstiem "/pers. A/: mīlestība un naids pret Ukrainu" izriet, ka prasītājs kritizē Ukrainas varu, dēvē to par noziedzīgu. Komentējot politisko situāciju Ukrainā, kritizē Kremļa opozicionāru Alekseju Navaļniju, kā arī ironizē par veco ļaužu uzskatiem, ka Ukraina kļuvusi brīva no Maskavas. No Ukrainas Augstākās Radas (Saeima) Preses dienesta 2019.gada 4.jūlijā publicētā izriet, ka prasītājs tiek dēvēts par prokrievisku propogandistu. No 2020.gada 11.novembrī interneta vietnē publicētā raksta "Jauns, populārs, prokrievisks: Blogeris /pers. A/ ienirst Ukrainas politikā" izriet, ka /pers. A/ ir Ukrainas prokrieviskās elites pārstāvis.

Ņemot vērā minēto, /pers. B/ varēja izdarīt secinājumu, ka prasītājs ir prokrieviski un prokremliski noskaņots – tāds, kas atbalsta un strādā Krievijas un Kremļa atbalstītās varas interesēs. Prasītāju nodēvējot par "Kremļa aģentu", paudis savu attieksmi, vadoties no publiski pieejamas informācijas. "Aģents" ir persona, kas rīkojas kādas personas, organizācijas, uzņēmuma uzdevumā./*skat. Svešvārdu vārdnīca. Apgāds "Jumava", 1999., 29.lpp/.* Frāze "saņēma iespēju izmantot tiesu, Krievijas tiesu, savas reputācijas aizstāvēšanai", norāda uz /pers. B/ viedokli par iespēju izmantošanu savu tiesisko interešu aizsardzībai tiesā, bet ne pamats apgalvojumam, ka prasītājs, izmantojot savu statusu, veicis darbības, lai ietekmētu tiesu kā to prasītājs norādījis prasībā un apelācijas sūdzībā.

Civillietu tiesas kolēģijai nav pamata atsaukties uz apelācijas sūdzības argumentu, ka prasītājs nosodījis Krimas aneksiju. Citi prasītāja izteikumi liecina par to, ka prasītājs ir prokrieviski noskaņots.

Vārdu salikums "Kremļa aģents" nav sabiedrībā iztulkojams kā Krievijas Federācijas izlūkošanas dienesta darbinieks vai persona, kura pēc Krievijas Federācijas varas rīkojuma veic kaut kādas darbības Krievijas Federācijas varas interesēs. Lietā nav konkrētu pierādījumu attiecībā par Krievijas Federācijas izlūkošanas dienestu.

[11.7] Lietuvā ir aktuāla tiesvedība saistībā ar /pers. B/ sūdzību par /pers. A/ izteikumiem. Līdz ar to patiesībai atbilst /pers. B/ intervijā norādītais, ka "pašlaik Lietuvā notiek tiesa, es iesniedzu pret viņu prasību tiesā". Izteikuma daļa "Ja tā viņu neatzīs par pedofilu, nu tad, tātad, uzskatīsim, ka tā arī ir.", ir /pers. B/ viedoklis par Lietuvā notiekošo tiesvedību ar /pers. A/ un atbilde uz raidījuma vadītāju uzdoto jautājumu.

/pers. B/ uzskata, ka Lietuvas tiesa izvērtēs prasītāja saistību ar pedofiliju. No intervijas izriet, ka /pers. B/ pieļauj, ka tiesa var arī neatzīt prasītāja saistību ar pedofiliju. /pers. B/ nav paudis kategorisku apgalvojumu, t.i. pieļāvuma formā paudis savu viedokli par tiesvedības rezultātu Lietuvā.

Nav pamatots apelācijas sūdzības arguments, ka /pers. B/ kā izbijušam advokātam un juristam nevar nebūt saprotams, par ko ir tiesvedība Lietuvā, jo viņš pats cēlis konkrētu prasību pret /pers. A/. /pers. B/ cēlis prasību civillietā, savukārt apsūdzība pedofilijā tiktu risināta krimināltiesiskā kārtībā.

No /pers. B/ intervijas neizriet, ka Lietuvas tiesa vērtēs /pers. A/ apsūdzību pedofilijā. /pers. B/ norādījis, ka "punkts taču nav pielikts" un Lietuvas tiesā mēs uzzināsim, kāds būs rezultāts, "ja tā neatzīs viņu par pedofilu, nu, tad uzskatīsim, ka tā arī ir". /pers. B/ paudis viedokli par tiesvedību Lietuvā, kur lietas sakarā tiks vērtēts radījuma vadītāju noskaidrojamais jautājums.

Civillietu tiesas kolēģijas rīcībā nav pierādījumu tam, vai Lietuvas tiesas lietas ietvaros tiks vērtēta /pers. A/ saistība ar pedofiliju, jo lieta nav izskatīta pēc būtības un spriedums nav stājies likumīgā spēkā. Lietā iesaistītā jurista viedoklis jautājumā par to, kas tiesai būtu jāizvērtē, apstiprina tiesas secinājumu, ka iepriekš minētie /pers. B/ vārdi ir viņa viedoklis saistībā ar Lietuvas tiesā izskatāmo lietu.

/pers. B/ viedoklis sasaistāms ir viņa teikto par Lietuvas tiesu, "tas notiek normālā, brīvā valstī" un, kurai būtu jābūt "autoritatīva". Minētais saskan ar intervijā teikto teikto, ka "šeit Krievijā, vienkārši nav tiesas", kas arī ir viedokļa paušana par tiesu Krievijā.

Pie šādiem apstākļiem prasība uzskatāma kā nepamatota un noraidāma.

Pie apstākļiem, kad ar lietas materiāliem apstiprinās /pers. B/ izteikumi "viņš iesūdzēja tiesā savu māsu, es pārstāvēju viņas intereses" un "pašlaik Lietuvā notiek tiesa, es iesniedzu pret viņu prasību tiesā", bet pārējos izteikumus nav pamats atzīt par ziņām, kas pārbaudāmas, nav konstatēts likuma "Par presi un citiem informācijas līdzekļiem" 21.panta pirmajā daļā un Civillikuma 2352.[1] pantā paredzētais tiesiskais pamats seku piemērošanai, ziņu atsaukšanai, dzēšanai, atvainošanās izteikšanai un atlīdzības piedziņai Civillikuma 1635.panta, 2352.[1] panta trešās daļas kārtībā.

[12] Civilprocesa likuma 41.panta pirmā daļa paredz, ka pusei, kuras taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus.

Civilprocesa likuma 44.panta otrā daļa noteic, ka ar lietas vešanu saistītos izdevumus (tai skaitā, izdevumus advokāta palīdzības samaksai un izdevumus sakarā ar rakstveida pierādījumu iegūšanu) piespriež no atbildētāja par labu prasītājam, ja viņa prasījums ir apmierināts pilnīgi vai daļēji, kā arī tad, ja prasītājs neuztur savus prasījumus sakarā ar to, ka atbildētājs tos pēc prasības iesniegšanas labprātīgi apmierinājis.

Pie apstākļiem, kad prasība tiek noraidīta pilnībā, prasītāja samaksātie tiesas izdevumi un ar lietas vešanu saistītie izdevumi netiek atlīdzināti.

[12.1] Civilprocesa likuma 44.panta trešā daļa paredz, ja prasība noraidīta, ar lietas vešanu saistītos izdevumus piespriež no prasītāja par labu atbildētājam.

Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta b)apakšpunkts paredz, ka izdevumi advokāta atlīdzības samaksai atlīdzināmi prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa ir no 8501 *euro* līdz 57 000 *euro*, — to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 2850 *euro*.

Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta d) apakšpunkts paredz, ka izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām nav mantiska rakstura – to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 2850 *euro*.

No lietas materiāliem redzams, ka atbildētājas SIA "Baltkom radio" intereses pārstāv zvērināta advokāte Anete Bergmane saskaņā ar 2020.gada 27.oktobrī Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesai izsniegto orderi Nr. 23/2020, 2021.gada 21.oktobrī Rīgas apgabaltiesai izsniegto orderi Nr. 13/2021 un SIA "Baltkom radio" valdes priekšsēdētaja Andreja Feldmaņa 2020.gada 17.septembrī izsniegto pilnvaru Nr. B -06/2020.

2021.gada 21.oktobrī SIA "Baltkom radio" iesniegusi 2021.gada 5.februāra rēķinu Nr. 396/2021 par juridisko pakalpojumu samaksu zvērinātai advokātei Anetei Bergmanei 2976,60 *euro* un 2021.gada 9.jūnija rēķinu Nr. 429/2021 par juridisko pakalpojumu samaksu zvērinātai advokātei Anetei Bergmanei 871,20 *euro*, kopā 3847,80 *euro*.

Ņemot vērā, ka izskatāmā lietā celta nemantiska rakstura prasība par nepatiesu ziņu atsaukšanu un mantiska prasība par morālā kaitējuma atlīdzību 20 000 *euro*, atbildētājai atlīdzināmi visi izdevumi, kas saistīti ar zvērināta advokāta pakalpojuma saņemšanu 3847,80 *euro*.

Civillietu tiesas kolēģija konstatējusi, ka abi rēķini tikuši izrakstīti par SIA "Baltkom radio" sniegto juridisko palīdzību šajā civillietā. Minēto apliecina pakalpojuma specifikācija rēķinam Nr. 396/2021 un Nr. 429/2021, kur norādīti paveiktie darbi, kas atbilst ar lietā veiktajām procesuālajām

darbībām.

[13] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 204.[1]pantu sprieduma daļā par piedziņu labprātīgas izpildes termiņš nosakāms 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Šajā termiņā valsts labā piedzenamo tiesas izdevumu samaksu apliecinošs dokuments iesniedzams Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 430., 432., 433., 434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a

noraidīt /pers. A/ (/pers. A/) prasību pret SIA "Baltkom radio" par nepatiesu ziņu atsaukšanu un morālā kaitējuma piedziņu.

Piedzīt no /pers. A/, (/pers. A/), personas kods /personas kods A/ (Lietuvas Republika) par labu SIA "Baltkom radio", reģistrācijas numurs 40003862550, ar lietas vešanu saistītos izdevumus 3847,80 *euro*.

Samaksu SIA "Baltkom radio" veikt AS Luminor Bank LV35RIKO0002930247449.

Noteikt sprieduma labprātīgas izpildes termiņu - 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas. Izskaidrot, ka šajā termiņā Rīgas apgabaltiesā iesniedzami dokumenti, kas apstiprina tiesas izdevumu samaksu valstij.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Senāta Civillietu departamentā 30 (trīsdesmit) dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, kasācijas sūdzību iesniedzot Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijā.

Tiesnese M.Ābele

Tiesnese L.Volberga

Tiesnesis U.Danga